

*Tryk tilknytning er den
største beskyttende
faktor, vi kan give et
barn med på livets vej*

Børnepsykolog *Rikke Yde Tordrup* er født med en 'relationel guldske i munden', som hun selv formulerer det. Hun er vokset op med tryk tilknytning og ved, hvor hun har sin base. Sådan en vil hun gerne give alle børn og unge, og her spiller pædagoger en vigtig rolle. ➤

**De fortsat ringe
normeringer
betyder, at vi
ser børn, der er
trygt tilknyttede
hjemmefra, blive
utrygt tilknyttede i
daginstitutionen.**

Rikke Yde Tordrup

AF TRINE VINTHER LARSEN
 tvl@bupl.dk
 FOTO ROBERT ATTERMANN

er er noget fint ved, at du er taget den lange vej herover,” siger Rikke Yde Tordrup, da jeg ankommer fra København og finder hende i Tarm Sundhedshus, hvor hendes praksis er. Her ligger alt fra jordemoderklinik til rehabiliteringscenteret, og det lave tresserbyggeri var tidligere et sygehus.

Som barn var Rikke Yde Tordrup indlagt på børneafdelingen, og det kontor, vi sidder i, var en del af en medicinsk afdeling, hvor hendes mormor var patient.

”Nogle af sygeplejerskerne her kan huske min mormor. Og en fortalte mig, at hun selv har været skyld i ridserne på døren der,” fortæller Rikke Yde Tordrup, der holder meget af, at dør og vægge i hendes praksis har en historie, som er knyttet til hende selv.

”Det giver ro og en følelse af forbundethed. Når jeg har været ude at holde foredrag i de store byer – hvilket jeg elsker – så elsker jeg også at komme hjem og sidde med et barn eller en familie her, hvor jeg er helt grounded,” siger hun.

Som børnepsykolog interesserer Rikke Yde Tordrup sig især for udviklingspsykologien og specielt tilknytningsteorien. Hun er forfatter til flere bøger om tilknytning og udvikling i pædagogisk arbejde. I sin karriere har hun mødt mange børn, hvor tilknytningen til de primære omsorgspersoner og opvækstmiljøer tidligt i livet slog fejl. Hun har set dem kæmpe en hårdere kamp i livet end de børn, der fik en tryk tilknytning og en sikker base at søge hjem til og finde støtte i.

”Tryk tilknytning er den største beskyttende faktor, vi kan give et barn med på livets vej. De første erfaringer med tilknytning er grundlaget for alle andre relationer og kvaliteten af den kontakt, du får med andre mennesker. Hvis vi

alle sammen var overvejende trygt tilknyttet, så ville ikke bare det individuelle barn få et godt liv, men det ville også skabe bedre samfund,” siger Rikke Yde Tordrup.

Forskning dokumenterer da også, at et barn med tryk tilknytning som voksen får bedre livskvalitet, blandt andet målt på et større ordforråd, et højere uddannelsesniveau, en bedre placering i det sociale hierarki og stærkere sociale relationer.

”Som samfund skal vi sikre, at så mange som muligt bliver trygt tilknyttet. Er vi utrygt tilknyttet, vil vi i utrygge situationer bruge uhensigtsmæssige handlemonstre, hvor vi fjerner os, klynger os til nogen eller kommer i konflikt,” siger Rikke Yde Tordrup.

Rikke Yde Tordrup har selv gode livserfaringer i bagagen fra en tryk barndom på landet omkring Tarm og Skjern, hvor hun voksede op med bedsteforældre og oldeforældre omkring sig.

”Jeg er født med en relationel guldske i munden, fordi jeg har hele min forankring her. Jeg bor i Skjern i et nedlagt forsamlingshus lige ved siden af mine forældres gård. Min søster bor i hovedhuset på gården. Mine forældre i sidehuset. Og mine svigerforældre nede ad vejen. Hele det her samfund, som både min mand og jeg er fra, har meget at gøre med at være rig på relationer og føle, at nogen passer på en,” siger Rikke Yde Tordrup.

En af de første gange, hun selv blev opmærksom på det som barn, var, da hun i en håndarbejdstime blev sendt i byen efter noget sytråd.

”Da jeg kom hjem fra skole, havde mine forældre fået op-ringninger fra folk, der havde set mig på et tidspunkt, hvor jeg jo ikke skulle gå rundt nede i byen. Jeg har aldrig tænkt det som omklamrende. Man passede bare på hinanden,” siger Rikke Yde Tordrup.

Hun fik samme følelse, da hun som 18-årig en sommer i 1991 gik rundt til de lokale butikker og bad om sponsorgaver, som hun kunne tage med sig som frivillig på en Røde Kors-sommerlejr i Rumænien, hvor Nicolae Ceaușescu to år tidligere var blevet væltet.

”Hos boghandleren fik jeg lim, tuscher og krabbepapir til at lave billedrammer og medaljer af. Sportsforeningerne gav mig T-shirts og nøgleringe. Og ingen bad om dokumentation eller id, for det var jo bare Rikke, der gik rundt og samlede ind,” fortæller Rikke Yde Tordrup, der de næste syv somre afholdt sommerferielejre forskellige steder i Rumænien og var frivillig på børnehjemmene.

Hver sommer havde hun rejserygsækken fyldt med sponsorgaver fra sin hjemstav.

”Når jeg pakkede min rygsæk ud på børnehjemmet, var ➔

Når vi giver omsorgssvigtede børn nye levede erfaringer i trygge relationer, hjælper vi dem til at få en bedre selvfølelse.

Rikke Yde Tordrup

→ det som at have hele min landsby med mig. Det kræver en ret tryk base og tro på det gode i mennesker både at turde rejse ud og at holde til at se de ting, jeg så på børnehjemmene,” siger hun.

Her så den unge Rikke nemlig enorme omsorgssvigt af børnene, der var umenneskeliggjorte. De havde ikke et personnummer, ingen rettigheder og blev passet, som om de lå på en kyllingefarm.

”De yngste lå i stabelsenge på spædbørnsafdelinger, hvor der var helt stille, og det er den mest skræmmende lyd, jeg har hørt. De var gået i dvale, fordi de ingen kontakt fik og lå svøbt som små lukkede pakker,” fortæller Rikke Yde Tordrup, der sammen med de andre frivillige valgte at tage børnene ud så meget, de kunne. Også for at vise personalet, at man godt kunne få kontakt til dem.

”Vi boede privat hos nogle af dem, der passede børnene, og de var kontaktfulde over for deres egne børn, men børnehjemsbørnene var ligesom uden for samfundet,” siger Rikke Yde Tordrup, der hjemme i Danmark begyndte på psykologistudiet.

Hun blev optaget af Daniel Sterns udviklingspsykologiske teorier og fandt mange år senere ud af, at han også havde besøgt de rumænske børnehjem i 1990'erne.

”Jeg fik gåsehud over det hele, da jeg hørte ham fortælle om det på en konference i København. Han fortalte om mødet med børn, der bevidst ikke havde fået kontakt, og hvor nedbrydende det var. Nu gav det mening, at også jeg var så optaget af at finde ud af, hvordan man kan få alle til at indse, hvor vigtigt relationer og kontakt er for al menneskelig udvikling,” siger Rikke Yde Tordrup.

Hun taler ikke om en kontakt, hvor man uopmærksomt leger teselskab med et barn eller mekanisk skifter en ble, mens man tænker på den næste opgave.

”Jeg taler om kontakt med nærvær, øjenkontakt og masser af udviklende øjeblikke, hvor man besøger hinandens indersider. Man er affektivt afstemt, og barnet føler, at jeg ved, at du ved, hvad jeg føler lige nu,” forklarer Rikke Yde Tordrup, der altid bliver dybt berørt, når hun møder børn, der har haft mange negative erfaringer i en tidlig alder, men som også kan fortælle om oplevelser af ægte kontakt.

”Måske har de været i Djurs Sommerland med plejefamilien eller bare spist en kiks med deres ressourcepædagog. De beskriver oplevelsen med en ekstra kvalitet, og hvordan det var magisk og helt anderledes, end når de har gjort det samme med deres familie. Nogen har set Djurs Sommerland med deres øjne eller smagt kixsen, som de smager den. Og det har givet dem sådan en god selvfornemmelse, som de aldrig har følt før. Når vi giver omsorgssvigtede børn nye le-

Om Rikke Yde Tordrup (født 1973)

- Er privatpraktiserende psykolog med klinik i Tarm. Har børn, unge, voksne, par og familier som klienter. Superviserer fagpersonale, herunder pædagoger.
 - Er foredragsholder og er forfatter til populære bøger som 'Tryk tilknytning i vuggestuen' (2021), 'Udviklende øjeblikke' (2019) og 'Markante forældre' (2017).
 - Blev i 2001 uddannet cand.psyk. fra Aarhus Universitet, hvor hun var elev af Dion Sommer. Er siden autoriseret af Psykolognævnet og godkendt specialist i klinisk børnepsykologi.
 - Deltog aktivt i forældrebevægelsen 'Hvor er der en voksen' i kampen for minimumsnormeringer. Medvirkede som ekspert i DR2-dokumentaren 'Hvem passer vores børn?'.
 - Er gift og mor til tre drenge, hvoraf den yngste på 16 endnu er hjemmeboende.
- Se også rikketordrup.dk.

vede erfaringer i trygge relationer, hjælper vi dem til at få en bedre selvfølelse,” siger Rikke Yde Tordrup.

Når hun observerer i daginstitutioner, indskolinger og SFO'er, kigger hun også efter god kontakt, trygge relationer og udviklende øjeblikke mellem børn og deres pædagoger.

”Mange pædagoger er fantastiske indersidebesøgere, og nogle skal have lidt hjælp. De synes, at de har gjort det samme som deres kollega: De har også fået børnene ud på legepladsen, sørget for frokosten og nået det, de skulle. Men den ene pædagog kan have masser af udviklende øjeblikke med børnene, samtidig med at den anden næsten ingen har.

”Det har betydning for, hvilken selvfornemmelse børnene får, og hvilken resiliens der bliver bygget i de børn til at møde livet,” siger Rikke Yde Tordrup, der dog oftest bliver helt høj af at være sammen med pædagoger, som hun kalder 'spidskompetencemennesker i det relationelle'.

”Jeg kan sidde med sådan en lille klikker og bare trykke klik, klik, klik: Der kan opstå 100 udviklende øjeblikke i en seance, hvor en pædagog aftaler med en gruppe børn, at de skal synge sangen om giraffen. Og hun går hen og finder sangkufferten. Øjne mødes, og øjenbryn bliver løftet, og de

smiler med runde kinder. Børnene ved, at deres pædagog ved, at de glæder sig. Så åbner pædagogen kassen. Der er et lille blik og et nik og spænding i luften, og alle ved, at nu kommer giraffen op, og så sker det, og så skal de synge,” fortæller Rikke Yde Tordrup, der tit får at vide, at pædagogerne i tiden efter at have hørt hendes foredrag bliver ekstra opmærksomme på at bruge deres mimik.

”Udviklende øjeblikke kræver ingen remedier, men kun at vi er til stede som trygge baser for børnene og nærværende i vores kontakt,” siger Rikke Yde Tordrup.

Men hun pointerer også, at pædagoger har alt for ringe rammevilkår til at have nok af de vigtige udviklende øjeblikke med børnene.

”Når vi har en samfundsstruktur, hvor vi adskiller små børn fra deres primære base fem dage om ugen i otte-ti timer, så har pædagoger aldrig nogensinde været vigtigere medbyggere af børns selvværd og tillid til verden end nu. Det kræver meget af dem som sekundær base,” siger Rikke Yde Tordrup, der er rystet over, at kommu-

nerne har afskaffet at opføre de lovbundne minimumsnormeringer på institutionsniveau.

”De fortsat ringe normeringer betyder, at vi ser børn, der er trygt tilknyttede hjemmefra, blive utrygt tilknyttede i daginstitutionen, fordi der ikke er pædagoger nok, som de kan lave tilbageblik til, når de forgæves søger en tryk base i en usikker situation. Det betyder, at mange flere børn kan ende i mistrivsel,” siger Rikke Yde Tordrup.

Men hun har også håb. For pædagoger ved godt, hvad børn har brug for. Og ligesom hun selv valgte at give de rumænske børnehjemsbørn så mange udviklende øjeblikke som muligt, så opfordrer hun pædagoger til at gøre det samme.

”Hvert eneste udviklende øjeblik, vi giver et barn, kommer ikke dårligt igen. Måske synes man ikke, at man gav nok nærvær til nok børn på arbejde den dag, men det, som man nåede, lagres positivt i barnets hukommelsessystemer. Og man kan håbe, at der også hjemme og i barnets andre opvækstmiljøer sættes noget ind på kontoen. For mange bække små udgør en stor å,” siger Rikke Yde Tordrup. ●

RIKKE YDE TORDRUPS OPFORDRING TIL DIG

Tænk på et udviklende øjeblik, du havde i dag med et barn, og hvad det betød for jeres relation.